

(א) נשנת דף כג. (ב) טוטה (ג) ע"י רש"א, (ד) לקמן דף נה: ונ"ס איתא ר' זעירא ובי"ה בשאלותיו] נכפ' מק"ל, (ו) י"ל וזמ"ן, (ז) י"ל עד שמתפלל, (ח) נפתחות צנורין כ"ל רש"א, (ט) פסחים פ"י ה"ה.

תורה אור השלם

1. חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי בפה נחשב הוא: יצוהו ב כב לדרך פעמיו;
2. צדק לפניו יתלך וישם תהלים פה די
3. יקראת יי לחיים וישבע לקל בל יפקד רע.

משלי יט כג

הגהות הבי"ח

(א) גמ' מהו שיפסקו מי אמרינו: (ב) תוב ד"ה ימים וכו' מתי דהוה אלוכל ואתקיעות דמי נמי: (ג) בא"ר לוי מיושב דמי נחשב משמע: (ד) בא"ר צירושמי וברי סופה וכו': (ה) בא"ר מהו שנמעינין מן הלא:

גליון הש"ס

גמ' בפעמית ב"י ילקוט ש"א י"ד בנסוק ופי' העם את יומנו:

מוסף רש"י

כאילו עשאו במה. עבודת כוכבים (טוטה ד). אל תקרי שבע אלא שבע. ו' יליות ילין ולא יפקד כשום מלוט הכי הוא רע ותולאים אותו ואין מראים לו כלום (קמ"ט נה).

רב ניסים און

אמר (רבא) רבנן ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל כו'. איתיה לפירושיהו במסכתא תענית פ"ב בג' פרקים בשנה (דף כח) דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהורזק י"ח ימים יחיד גומר בהן את ההלל כו' והתם נמי אמרינן אמר רבנן (רבא) זאת אומרת הלל דראש חודש לאו דאורייתא ולפיכך חתיר רבא לפסוק בו אפי' באמצע הפרק:

היה קורא פרק שני ברכות

אחי כך שמו: **סנה דבי רבי חייה**. שהיה שונה בצית רבי חייה: **מהו שיפסיק**. לשאלת שלום: **ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל**. שהוא חובה לכל אדם והס אחד ועשרים יום בשנה כדאמרין במסכת ערכין (ד' י'): **מהו שיטעוס**. את הפזשיל לדעת אס כר"ך מלח או מצלין: **מטעמת**. טעימת מצשיל:

רביעסא. רביעית הלוג: **חדלו לכם מן האדם**. כשיש לכם לעסוק בצנוד הנקוס אל תמטסקו בצנוד אדם דאי לאו הכי למה ליה למדול: **ושמואל**. לא דריש לשון זְמַה אלא כמשמעו זְמַה חשבתו לזה שהקדמת כנודו לכנודי: **שואל מפני הכבוד**. והא ק"ש קודם תפלה הוא וקמני שואל: **תרגמה ר' אבה**. להא דרז ושמואל דלסקרי: **במשכים לפתחו**. אבל פגעו צדך שואל: ה"ג אמר רב אידי צר **אינן אמר רב יצחק צר אישיון אסור לאדם לעשות חפציו קודם שיפתלו**: **זדק**. תפלה שמלדקו לצורא והדר ויש פעמיו לרמי חפציו: **אל תקרי שבע אלא שבע**. ילין כל יפקד מן השמים בחלוס הרי הוא רע לכך אין משגיחין לפקדו: וה'

הוא ולא פסיק ליה שאני רב בר שבא דלא חשיב עליה דרבינא: בעי מיניה אישיאן תנא דבי ר' אמי מר' אמי השרוי בתענית מהו שיטעום אכילה ושתיה קביל עליה והא ליכא או דילמא הנאה קביל עליה והא איכא א"ל טועם ואין בכך כלום תניא גמי הכי **מטעמת** אינה מעונה ברכה **יהשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום עד כמה ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעתא**: אמר רב **הכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר** יחדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא **אל תקרי במה אלא במה ושמואל אמר במה חשבתו לזה ולא לאלוה מתיר רב ששת בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב תרגמה ר' אבא במשכים לפתחו **א"ר יונה א"ר זירא כל העושה חפציו קודם שיתפלל כאלו בנה במה א"ל במה אמרת א"ל לא אסור קא אמינא וכדרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אישיאן אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אישיאן וכל המתפלל ואח"כ יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפציו שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו: **א"ר יונה א"ר זירא כל הלן שבעת ימים בלא חלוס נקרא רע שנאמר ושבע ילין כל יפקד רע אל תקרי שבע אלא שבע א"ל רב אחא בריה דרבי חייה בר אבא הכי א"ר חייה א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושבע ילין כל יפקד רע: אלו הן בין הפרקים וכו': **א"ר אבהו א"ר יוחנן ה"הלכה כר' יהודה דאמר בין אלהיכם לאמת ויצוב לא יפסיק **א"ר אבהו א"ר יוחנן מאי טעמיה דרבי יהודה דכתבי**********

יד

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו צנור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל ציחד כמו שהיו בשמיטת פסחים צ"ד צניסן ולא דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין יחיד גומר את ההלל אין חובה לאמרו כלל אפילו צדילוג דהכי משמע

צערין (פ"צ ד' י'): דחשיב כ"ח יום ויחיד גומר בהן את ההלל ופרקי ר"ה יו"כ נמי לימא משמע דשאר ימים טוצים כמו צראשי חדשים פשיטא ליה דאין לומר מדלג חשיב יותר מכו"א יום וגם מדלג קאמר לגמור צר"ה וצ"ה דאו הוה משמע דשאר ימים טוצים כמו צר"ח ודאי אין גומרינן אבל קורין אבל עתה משמע אפילו קורין לא וכן משמע צפרק צתרא לתענית (ד' כח): רב איקלע לצבל חנוסה דהו קא קרו צר"ח סבר לאפסוקינהו. פירוש שהיה סובר שהיו גומרים אותו כיון דחזא דקא מדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהג אבותיהם צדיקים אלמא דימים דאין גומרינן בהן הלל אין חובה לאמרו ומה שאנו אומרינן אותו היינו משום מנהג. וכתוב במחזור ויטרי כיון שאינו אלא מנהג צעלמא לא מצרכינן עליה כדלחמר פרק לולב וערבה (סוה ד' מד): אין מצרכין על דבר שהוא מנהג. ומייהו אומר ר"ת דאינו ראייה דלסטול ודאי לא מצרכינן אבל על מצוה פשיטא דמצרכינן דהא חזינן כל יו"ט שני אינו אלא מנהגא ומצרכין והכא נמי משמע דמצרכין דאי לא מצרכין מצי הפסקה שייך בה ועוד ראייה דמצרכינן על מנהגא מהא דרז על צדי כנישתא וכו' ואס לא צרכו צתחלה אמאי לא הרגיש רב דהוה מנהגא עד שדלגו אלא צודאי צרכו מפני שמצרכים צטוב על מנהגא וצשזיל כן לא הרגיש עד דלוגו וא"ת אמאי לא לסיק אדעמיה אס צרכו לקרות או לגמור וי"ל דצדך אין לחוש שצטוב יכול לצדך לגמור אפי' כשהוא מדלג או איפכא ומה שמצרכין כך על דלוגו לקרות וכשהו גומרינן לגמור כדי שלא יטעו ומשום הכי לא היה יכול להצין מתוך הצרכה עד דלוגו יש שרוצין לומר דיחיד האומר הלל בימים שאין גומרינן שאין לו לצדך ומייהו השר מקוצי היה אומר דצדך

שרצה לחייב עצמו מצדך ואין זה צרכה לצטלה מידי דהוה אלוכל **א"ר יוחנן מאי טעמיה דרבי יהודה דכתבי** פעמים צתחלה לקרות ואחר הסעודה אחר שפון מצרכין לגמור ומייתי ראייה מירושלמי (דפרק א') מההיא דמייתי עליה דכל הצרכות **א"ר פוחמין צברוך חוץ מן הצרכות הסמוכות לחצרתה וצרכת הפירות והמלות ופרקי צירושלמי עליה והא איכא גאולה פירוש אשר גאלנו דסמוכה לחצרתה ואמאי פותמת צברוך שנייא דאס שמעה צבהכ"ג יח ופרקי והרי סופה פירוש יהללון דאינה סמוכה שהסעודה מפסקת ואפי"ה אינה פותמת צברוך ומשני שמים הנה אמת להבא ואמת לשעבר פירוש אמת להבא זו היא אמתה צרכה היא סמוכה אמת לשעבר היינו אותה שצריך קודם אכילה אלמא דמצרכין שני פעמים אבל זה הפירוש אינו מיושב דהרי **א"ר יוסף משמע דקאי אצרכה דאשר גאלנו קאי כאשר אפרש מיהו משמע צירושלמי כאשר פירשתי תחלה שהיו מצרכין צ' פעמים תחלה וסוף אצל אומר ר' יהודה דזו היא תמיהא גדולה מאחר שצריך קודם אכילה אמאי מפסיק ואוכל צינתים שהרי צינתים שאין יחיד גומר בהן את ההלל כיון שצריך תחלה כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא מפני הכבוד דאי צריך אמאי לא יפסיק בצמנע אפילו שלא מפני הכבוד הא לא היה מפסיק שום צרכה אלא נראה הא דפריך צירושלמי הרי גאולה דמשמע דמצרכין עליה צתחלה איירי צאדם שעושה הסדר צצת אמת שאו אינו מפסיק שאינו כריך אבל לנו לצדך כלל לא צתחלה ולא צסוק והא דקאמר צירושלמי והרי **א"ר יוסף** אלו גאלנו דחוממת צברוך ואמאי והא הודאה צעלמא היא צצרכת פירות ואמאי חוממת צברוך ומשני שמים הנה שמי גאולות אמת להבא ואמת לשעבר פירוש לעמיד כמו יגיענו וגם היא ארוכה קצת וגם יש צה לשעבר כמו אשר גאלנו מגאולת מזגרים לפיכך חותמת צברוך ומה שהקשה מיהללון שאינה סמוכה לפי מה שפרשתי עתה ואפי"ה אינה פותמת צברוך יש ליתן טעם לפי שהיא הודאה צעלמא ואפילו שהיא ארוכה קצת תקנו צה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה. וכן משמע צירושלמי שהיה הלל צצית הכנסת ואח"כ שותין כוסות שלהם צציתם צלל שום סדר דצעי צירושלמי (פ' ע"ב) שמתן צצית אמת מהו פירוש זה אחר זה צלל הלל וסדר צינתים מהו **א"ר שמעינן** מן הדא דא"ר יוחנן הלל אס שמעה צצית הכנסת יחא וכן משמע צתוספתא **א"ר דמי** שלא היה יודע ונכנס צצית הכנסת וכו' והשתא נמי מיושב דצשזיל כך פותמת צרכה דאשר גאלנו צברוך דטעמא שאינה סמוכה כי הא דאס קרא הלל צצבהכ"ג יח: **א"ר דיצמא הנאה קביר ע"יה**. האי לישנא משמע דמיירי צתענית יחיד שקבל עליו אבל צתענית הכתוב לא: **מועם ואין בכך ב"אום**. פירש ר"ח שחזר ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעמיה אבל צולע לא אפילו צשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו כריך צצרכה שאינו נהגה: **במשכים לפתחו**. וכן הלכה אבל פגעו צצחקאי מותר: למ****

עין משפט
גר מצוה

ג' א טור וט"ע א"ח סימן תלצ סעיף ב':
ד ב מ"י פ"ג מהלכות תענית הלכה ט טור וט"ע א"ח סימן תסנ סכ סעיף ד [וס"י תפח סעי' א] וסימן תרמד סעיף א:
זו ג מ"י פ"א מהלכות צרכות הלכה צ סנה (הלכות צרכות) עשין ז טו"ש"ע א"ח סימן י' סעיף ב':
זו ד מ"י פ"א מהלכות תענית הלכה יד טו"ש"ע א"ח סימן תסנ סעיף א [נד אלסס תענית פ"א דף קעצנ]:
זו ה מ"י פ"ו מהלכות תפלה הלכה ד סנה עשין יט טור ש"ע א"ח סימן פט סעיף ב':
זו ו [מ"י] שס סנה ג: טו"ש"ע שס סעיף ג:
זו מ"י שס טו"ש"ע שס ע"ש צצ"י:
יב ה מ"י פ"צ מהלכות ק"ש הלכה ח סנה עשין יח טו"ש"ע א"ח סימן טו סעיף ג:

רבינו הגנאל

ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם. הלכה כר' יהודה. [וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל וכו'. ע"י פ"י ר"ח תענית כו. ב]. והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום. כגון שחזור ופולטו דלא חשיבה הנאה מן הטעמיה וגם אין צריך בכה. ולכך טעמי ר' אמי ור' אסי עד כדי רביעית. ודוקא בתענית יחיד כדאמרין הנאה קביל עליה אבל תענית כחוב לא. ועד כמה ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעתא. פירש הגאון ד"ל עד שיטעמו בפעם אחת רביעית, אלא בכל יום התענית בכמה פעמים היו טועמים עד כשיעור הוה. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן הילכתא רבבי יהודה דאמר בין ויאמר לאמת ויצוב לא יפסיק. מ"ט דכתבי ור' אלקים אמת, וצריך לדבק אני ה' אלקים ואמת ויצוב מאי אלהי טעמא דכתבי וי אלהי אמת, וצריך לחזור ולומר אמת ויצוב וכו' ולומר כל הברכה, רבא אמר אינו חזר ואומר אמת אלא משלים כל ויגמור כולה ויגמור בתפלה. וקיימא לן כרבא דבתראה הוא והיה רבא מנגה כל האומר פעמים.